

Rijksinstituut voor Volksgezondheid
en Milieu
Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

> Retouradres Postbus 1 3720 BA Bilthoven

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directeur-Generaal Volksgezondheid

(10)(2e)

Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

A. van Leeuwenhoeklaan 9
3721 MA Bilthoven
Postbus 1
3720 BA Bilthoven
www.rivm.nl
KvK Utrecht 30276683
T 030 274 91 11
F 030 274 29 71
info@rivm.nl

Datum 2 oktober 2020
Betreft Aanbieding toelichting voorziene kosten Covid-19
programma 2021

Ons Kenmerk
DG 2020-0019/jb/au

Behandeld door

(10)(2e)

Geachte (10)(2e)

T 06 (10)(2e)
(10)(2e) @rivm.nl

In reactie op de ontvangen offerteverzoeken 2021 (kenmerk 1718039-207897-PG, d.d. 14 juli 2019) bied ik u, als afgesproken met dhr. (10)(2e) (10)(2e) en alvast vooruitlopend op de inhoudelijke offerte, de offerte op hoofdlijnen aan met een toelichting van de voorziene kosten van het nieuwe Covid-19 programma welke per 1 januari 2021 van start gaat.

Bijlage(n)
Toelichting kosten Covid-19 pro-
gramma 2021

Het nieuwe Covid-19 programma bevat vooralsnog 18 thema's welke in de bijlage benoemd zijn en in hoofdlijnen uitgelegd worden. Bij de thema's is een grove budget inschatting gegeven op basis van de nu te verwachten uit te voeren activiteiten. Omdat het Covid-programma vrijwel zeker aan verandering onderhevig zal zijn, is er flexibiliteit gewenst en is er gebudgetteerd op hoofdlijnen. Om alle werkzaamheden voldoende te kunnen faciliteren is het totaal aangevraagde budget (10)(2b)

Als sturingsmechanisme is afgesproken om het Covid-programma input-gestuurd te maken, waarmee aan het einde van het jaar afgerekend wordt op daadwerkelijk gemaakte kosten.

Met bijgesloten toelichting hoop ik u een duidelijk beeld te geven van de beoogde thema's en de financiële omvang daarvan. Ik wil u hierbij vragen om de noodzakelijke budgettaire ruimte vrij te maken op uw begroting, om het voortzetten van de werkzaamheden, die nodig zijn om dit programma uit te voeren, mogelijk te maken.

Aangezien het verzoek tot een Covid-programma binnen het offerteverzoek 2021 is meegenomen, is ons streven de inhoudelijke offerte voor het Covid-programma à (10)(2b) conform de raamafspraken uiterlijk op 31 oktober 2020 aan te leveren.

Ik verwijs u naar de opdrachtnemer van het Covid-programma, (10)(2e) (10)(2e), indien u nadere toelichting of overleg wenst over het nieuwe Covid-programma.

Datum
2 oktober 2020
Ons kenmerk
DG 2020-0019/jb/au

Ik zie uit naar een voortzetting van de goede samenwerking in 2021.

(10)(2e)

Framework programma COVID-19 VWS voor 2021 (versie dd 1 september 2020)

Hieronder wordt als eerste de opbouw van het nieuwe Programma COVID-19 (P19) voor 2021 weergegeven. Hier worden vooralsnog 18 thema's voorzien, met een uitwerking daarvan op hoofdlijnen, omdat naar verwachting het Covid-19 programma aan verandering onderhevig zal zijn. Conform verzoek van opdrachtgever is het programma RIVM-breed opgebouwd. In de tabel onder de opbouw is een verkorte weergave te zien van het budget overzicht per thema.

Overzicht Programma Covid-19 2021 per thema

1. **Epidemiologie en bestrijding** (10)(2b)
  - Surveillance/monitoring (incidentie, prevalentie, sterfte, verspreidingspatronen, dashboard kengetallen etc.) uitbraakonderzoek, Bron- contactonderzoek, epidemiologisch onderzoek, modellering, OMT, burgerparticipatie, pandemic preparedness, o.a. via richtlijnen en advisering over (nieuwe) testen, lessen voor de toekomst met partners, advisering ten aanzien van kleurcodering landen in relatie tot reisverkeer en MDoH van riviercruiseboten, advisering over bestrijdingsaanpak (bijv. in relatie tot innovatie voorstellen), labsurveillance.
2. **Virologie, immuniteit en bioinformatica** (10)(2b)
  - Ziektebeloop; genetica virus; ontwikkelen, toepassen en valideren van (externe) PCR en serologie testen; cellulaire testen, diermodellen, Pienter
3. **Vaccinontwikkeling** (10)(2b) (PM alleen voorbereiding: bij snelle beschikbaarheid vaccin aanzienlijk meer voor aankoop vaccins en spuiten en implementatie. via aparte opdracht aan DVP)
  - Bijhouden ontwikkelingen; voorbereiden aankoop en implementatie : eventuele klinische studies voor optimaal vaccinatie schema in doelgroepen. Vergelijking effectiviteit/immunogeniciteit in diermodellen; vrijgifte vaccin; vergunningverlening GGO
4. **Rioolwatersurveillance** in opvolging van additionele offerte 2020 (10)(2b)

Betreft zeer frequente bemonstering van ruim 300 afvalwaterstations verspreid over heel Nederland en de ontsluiting van data over de bijbehorende bevindingen.
5. **COVID-19 kennisintegratie** (10)(2b)
  - o.a. literatuuronderzoek en afstemming tussen onderzoeken i.s.m. andere delen RIVM (o.a. vanuit de gedragsunit); databasesopbouwen (open data) en artificiële intelligentie
6. **Deelname aan Europese initiatieven** (10)(2b)
  - cofinanciering nodig voor internationale calls en consortia, kennisdeling internationaal met o.a. college PH instituten, contact ECDC etc.
7. **Omgevingsfactoren** (10)(2b) (incl. (deel)financiering LNV en I&M))
  - o.a. COVID-19 en luchtkwaliteit, COVID-19 en veehouderij, gezonde werkomgeving, ventilatie in relatie tot 1,5 meter afstand.
8. **Laboratorium preparedness en response** (10)(2b)
  - o.a. internationale synchronisatie, structuur opschalingslaboratoria, multiplex technieken, genetic sequencing, alternatieve systemen, kwaliteitscontrole, EVA-global, referentiefunctie
9. **Datakoppeling en beschikbaarheid** (10)(2b)
  - o.a. Gekoppeld aan Update WPG en de vraag of data en kennis (centraal) (snel) genoeg ontsloten kan worden om effectief te kunnen handelen/adviseren in crisis. Aandacht voor de rol van wetgeving daarbij (bv AVG)—ook in niet crisis situatie: ook dan is het effectief ontsluiten en koppelen van data en kennis als open data essentieel voor de kwaliteit van verkenningen en analyses. Privacy by design.

10. COVID-19 evaluatie (10)(2b)

- Van zelfevaluatie tot parlementaire enquête: project Archiveren / Reconstrueren / Vertellen / Evalueren. (C-ARVE). O.a. evaluaties AR, OVV, Wob-verzoeken.

11. Medische ondersteuning Caraïbisch Nederland. (10)(2b)

- Labondersteuning, ondersteuning surveillance etc.

12. Dotatie voor het calamiteitenbudget Clb-RIVM voor onvoorzien kosten COVID (10)(2b)

(10)(2b) – buffer calamiteitenbudget, op nadere afspraak met opdrachtgever in te zetten.

13. Overlap laboratorium werkzaamheden in oude RIVM gebouw en nieuwbouw & LIMS (10)(2b)

(10)(2b)

- Om te voorkomen dat covid-19 lab werkzaamheden stokken wordt een periode van overlap aangebracht in het verhuisproces tussen de oude en de nieuwe locatie van het RIVM. Hiermee is continuïteit van werkzaamheden verzekerd. Tevens implementatie LIMS en LIMS-coron-it koppeling.

14. Gedrag Effectieve inzet gedragswetenschappen (10)(2b)

Verdieping van kennis over de motiverende/onderliggende verklarende factoren voor (blijvende) gedragsverandering met als doel om daarmee de effectiviteit van beleid op gewenste gedragsverandering te vergroten en om de effectiviteit en (maatschappelijke) acceptatie van interventies en maatregelen te vergroten.

- Identificatie (potentieel) gewijzigd gedrag: sociaal gedrag (incl. seksueel gedrag), rookgedrag, eetgedrag, zelfmedicatie, vaccinatiebereidheid, verplaatsingen, onderwijs, vaccinatiebereidheid. Het bekijken van de gedragsverandering en factoren die hierbij een rol spelen
- Brede inventarisatie van factoren die naleefgedrag van maatregelen beïnvloeden zoals sociaal-economische factoren, sociaal- psychologische factoren (fysieke) omgevingsfactoren, vertrouwen in instanties, de risicoperceptie (besmettingsgraad in regio, persoonskenmerken en begrip van wat er aan de hand is)
- Effectiviteit 'groepeigen' oplossingen in relatie tot naleving
- Effectiviteit communicatie: Inzet anekdotische aanwijzingen/gezond verstand/ empirie in relatie tot feitenkennis
- Advies over gedragsnudges

15. Gezondheidsimpact Brede analyse impact op gezondheid (10)(2b)

- Brede inventarisatie en kwantificering van negatieve gezondheidseffecten (oversterfte, overgewicht, minder bewegen etc.) inclusief effecten door zorgmijding en afschaling van zorg. Idem positieve effecten (tijdelijke verbetering milieufactoren, vermeden ongevallen ed) en de balans hiertussen. Verband kosten (verlies gezondheid) irt WTP voor nieuwe behandelingen
- Leidt een dergelijke crisis tot (toename) van gezondheidsverschillen (brede definitie van gezondheid incl. stress, ervaren gezondheid slaapverstoring e.d.) vanuit diverse doelgroepen gekeken zoals (kwetsbare) ouderen, ouderen die thuiszorg ontvangen, jong-volwassenen, SES, thuiswerkers versus werken op locatie of nog specifiekere zorgpersoneel/thuiszorgwerkers.
- Wat is de impact van het coronavirus op de gezondheid en het mentaal welbevinden en de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen (0 t/m 12), jongeren (13 t/m 17) en jongvolwassenen (18 t/m 27)?
- Leidt klimaatverandering (of andere (maatschappelijke) factoren) tot een verhoogde kans op uitbraken in de toekomst?
- Inzet Cohorten (Doetinchem, EPIC NL cohort PIAMA etc.) en reguliere monitors zoals Gezondheidsenquête en Gezondheidsmonitor om meer inzicht te krijgen in vragen over incidentie, risicofactoren e.d van deze crisis. Doordat in deze setting vaak al langjarig gemonitord wordt is een koppeling te maken met vele andere persoonlijke factoren en omgevingsfactoren.
- Psychosociale hulpverlening en nazorg bij crises.

16. Gezondheidszorgsysteem Impact op zorgsysteem (10)(2b)

- Robuustheid gezondheidssysteem, is ons huidige zorgsysteem houdbaar.
Genoemde factoren: capaciteit (zowel plaatsen als personeel)/beschikbaarheid en kwaliteit medische hulpmiddelen/beschikbaarheid geneesmiddelen
- Innovatie in de zorg:
  - heeft deze crisis geleid tot versnelde acceptatie van inzet van elektronische hulpmiddelen in de zorg (consult op afstand, behandeling op afstand, e-health), werkt dit ook en kan dit in toekomst systematischer ingezet worden
  - hebben nieuwere vormen van (kleinschalige) zorg gewerkt in deze crisis (bv integrale ouderenzorg) of is er sprake van een wipe-outeffect (bv kleinschalige dagbesteding).

17. Gezondheidseconomie (10)(2b)

- Hoeveel mag onze zorg kosten: MKBA van de crisis, hoeveel investeringen in preventie en zorg is maatschappelijk acceptabel (willingness to pay), utiliteit, financiering instellingen

18. Beoordeling beschermende middelen: (10)(2b)

- Testen mondkapjes (GZB i.a.m. VWS GMT); beoordeling biociden in ontsmettingsmiddelen (VSP).

Tabel 1: Budget overzicht per thema

	Thema	Bedrag 2021 (x miljoen)
1	Epidemiologie en bestrijding	(10)(2b)
2	Virologie, immuniteit en bioinformatica	
3	Vaccinontwikkeling	
4	Rioolwatersurveillance	
5	COVID-19 kennisintegratie	
6	Deelname aan Europese initiatieven	
7	Omgevingsfactoren	
8	Laboratorium preparedness en response	
9	Datakoppeling en beschikbaarheid	
10	COVID-19 evaluatie	
11	Medische ondersteuning Caraïbisch Nederland.	
12	Dotatie voor het calamiteitenbudget	
13	Overlap laboratorium werkzaamheden	
14	Gedrag <i>Effectieve inzet gedragswetenschappen</i>	

15	Gezondheidsimpact <i>Brede analyse impact op gezondheid</i>	(10)(2b)
16	Gezondheidszorgsysteem <i>Impact op zorgsysteem</i>	
17	Gezondheidseconomie	
18	Beoordeling beschermende middelen	
	Totaal Programma 19	